

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fr., 6 luni 3 fr. 50 cr., 3 luni 1 fr. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fr., 6 luni 4 fr., 3 luni 2 fr.
Pentru străinătate pe an 12 fr., 6 luni 6 fr., 3 luni 3 fr.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografică arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47

Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancoate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE

Pentru odată 7 fr., — de două ori 12 fr., — de trei ori 15 fr. rîndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru 5a-care publicarea.

Socialismul în Austria.

Nu este vorba de socialismul, de care se înfioară toți oamenii ordinii. Este vorba de un socialism cu intențiuni salutare sub controla, care dă garanții posibile, că socialismul nu va degenera în aspirațiuni anarchice și răsturnătoare de ordinea socială de astăzi.

Începutul, judecând serios lucrurile, nu este de astăzi, de când bărbații de stat se ocupă cu chestiunea aceasta mare. Un fel de socialism există deja în staturile moderne. În toate staturile moderne sunt lucruri, care privesc societatea întreagă și pentru care dreptul individual trebuie să se termurească în favorul dreptului public.

Un pas însemnat înainte în privința aceasta s'a făcut în zilele aceste în Germania. Patru categorii de impozite sau de dări se casează și în schimb cu aceste se introduce dări sau impozite indirecte, care vor atinge populațiunea numai într-un cât o slujesc puterile și darea ei de mână.

În Austria s'a făcut începutul mai nou în senatul imperial cu o novelă la legea de industrie. Scopul novejii este spriginirea industriei celei mici.

Sfârșitul dela începuturile aceste mai nouă are să ni'l poarte viitorul. Cu toate aceste nu se poate neconsidera importanța lor.

Ce bine ar fi, când bărbații competenți din Ungaria și-ar îndrepta atențiunea asupra acestei chestii și ar lăsa la o parte declamațiunile și sforțările pentru chestii sterpe, care pe lângă că sînt sterpe, mai au și inconvenientul, că produc numai amărăciuni, dacă nu mai mult, între cei ce le dau calca în lume și între cei contra cărora sînt îndreptate.

Și dacă undeva atențiunea aceasta este de lipsă, apoi aiie la noi o foarte de lipsă. De o parte neînțeleptele execuțiuni, cari storc pe poporul muncitor până la mēdvă, de altă

parte emigrațiunea în dimensiuni înspăimîntătoare, dintr'o țeară relativ foarte rar înpoporată, sînt semne învederate cât de necesară ar fi îngrijirea de a se cugeta bărbații competenți de lucruri ameliorătoare pentru clasele muncitoare și productive.

Reuniunile de maghiarisare, fie ele private, fie oficioase, sau chiar și oficiale, nu vor duce statul unguresc la prosperarea, care se stîrpească deficitele cele colosale. Dîcem colosale, pentru că, ori cât se impenează deficitul statului cu espuneri frumoase din partea ministrului de finanțe și din partea aderenților guvernului, pentru o țeară, care este inundată de impozite mari insuportabile și de tributul cel mai mare al unei industriei esterne, deficitele statului unguresc sînt mai ca și ruina sigură.

Reuniunile de maghiarisare, după cum se inscenează, sînt numai cu un verne mai mult, care contribuie și el la consumarea de avere pentru scopuri cu totul neroditoare. Puterile, și spirituale și materiale, care se risipeșc spre astfel de poezie de prosa cea mai prosaică din lume, n'au să producă alt ceva decît cel mult sporirea amăgitorilor de amăgitori. Nici comerțul, nici industria, nici agricultura, cari toate sînt la noi lăsate în mîna sorții, n'au să profite în urma acestor opintiri. Și nu va pute nega nimenea, că aceste sînt care sporesc prosperitatea unei țeri.

Este o norocire în nenorocirea statului nostru, că trei părți din populațiune sînt așa de indulgenți încât nu reclamă din bugetul statului mai nimica.

Românii, o populațiune din cele mai considerabile, au cerut odată și ei pentru scopuri industriale, o sumă bagatelă dela stat, și li s'a respuns că o asociațiune, a cărei scop este „cultura poporului român” să abate dela statutele sale, dacă se ocupă cu scopuri industriale! Ca și când în cadrul culturi nu ar avea loc și in-

dustria, dacă industria privesce și pe Români.

Școalele și-le întrețin Românii din mijloacele lor, va să dică, nu reclamă din bugetul statului nici un crucer. Românii (Caransebeșeni) cer ca să'i lase guvernul, după cum scim, să și facă școale din averea lor și nici aceasta nu li se conde, măcar că un stat este dator a se îngriji de instrucțiunea tuturor cetățenilor de o potrivă.

Unica biserică română este care cade cu o părțică disparentă și în sarcina bugetului statului. Însă ori ce om drept și nepreocupat nu va susține că aceasta este o echivalent la ceea ce contribuie o populațiune de trei milioane pentru sporirea averei statului.

Și apoi viața popoarelor astăzi nu se termuresc numai pe lângă trebuințele atinse mai sus. Maghiarii o vor cei aceasta mai bine de cât noi. Academii, teatru și alte instituțiuni, cari concurg la cultura unui popor, firesc că numai în cât li privesc pe ei, consumă sume considerabile din averea comună a statului, la care contribuie cu toții. Noi cești-alaltă, cari nu sîntem Maghiarii, avem numai privitul și nimica mai mult.

Ar fi dar foarte la timp, când bărbații de stat, ai Maghiarilor cari conduc astăzi singuri naia statului, s'ar lăsa de munca stearpă, care li fremetă și ar arunca o privire și în partea ameliorării sorții tuturor cetățenilor de o potrivă.

Lase deci la o parte fratele fariseului, care dică: doamne mulțămescu-ți că nu sînt ca... acesta. Lase la o parte sumeția, că noi nu sîntem ca Austria și învețe mai bine dela Austria, cari și în privința tratării cu naționalitățile, pe lângă toate cursurile lor, dar apoi și în privința socială, sînt altfel de oameni.

Dacă bărbații de stat ai Maghiarilor ar da ascultare cuvintelor noastre, n'ar spori numărul acelor ce și cofăresc numele și limba, dar ar că-

știga cu mult mai mult în ceea ce privesc întregitatea statului unguresc, așa, după cum pretinde firea lui.

Statul pe care s'au pus matoaderii de aji cu toate puterile să'l ruineze, pe când ei cu frase goale dică că 'l zidesc, ar prospera.

Revista politică.

Sibiu, în 26 Noemvre.

Casa deputaților Ungariei se va ocupa în sesiunea prezentă și cu raportul privitor la „școalele medie”. Ministrul Trefort a prezentat deja a doua parte din acel raport.

Cu ocaziunea dezbaterii titlului din bugetul statului: „Teatrul național” (maghiar), deputatul Iranyi a propus crearea unei legi speciale, îndreptate contra producțiilor, cari nu se unesc cu năravurile cele bune și cari spectatorii le întănesc adeseori și în teatruurile din capitală și în cele din provincie. Propunerea dep. Iranyi a folosit-o ministrul president Tisza pentru a face o excursiune pe terenul diaristice. Dl ministrul a declarat că curțile de jurați au încetat de a mai fi un mijloc judiciar aplicabil în afaceri de presă. În gura unui ministru president are să dică ceva declarațiunea aceasta. Și cum că ea nu e o estempariune simplă ministerială, într-un moment de necas, a dovedit simpatia cu care a fost primită de majoritatea casei. Lângă sabia lui *Damocles*, care atîrnă de asupra diaristice, — se scie care, — ar da a se adauge și lăcutul pe gura ei. Pentru „linisce” aceste sînt în adevăr de lipsă!

Altă noutate ni se mai anunță dela Budapesta: Periozul de trei ani al dieței are să facă loc periozului de cinci ani. „O. E.” constatează că de astădată deputații din toate partidele se interesează de chestiunea aceasta. Este deci speranță în ca lunile cele-

FOIȚA.

Românii, întemeietorii imperiului al doilea bulgar, al Asanizilor 1186—1257.

Căderea imperiului bulgar prin împăratul Basilius, ucigătorul de Bulgari, la 1018 e una din întemplierile cele mai însemnate și mai determinate din suta a unsprezecea, ba din întreg evul mediu. Imperiul roman al răsăritului (numit cel romaic) se restabilă din nou și ajungea dela Marea-Adriatică până la Marea-neagră, dela Dunăre până la vîrfurile de sud al Peloponesului. Înălțur se înfrănesse domnia străină, visul unui imperiu bulgaro-român se evaporase, simbulul poporului bulgar căduse pe câmpurile de luptă, oasele uriașe ale Bulgarilor se înălțau pe câmpul de bătălie dela Spercheios, pustiite erau gurile dela Niș, Sofia și de lângă Ovepolce; țările din munți, ce păreau a nu se pute lua, palatele împărătesci dela Tirnovo și Kastoria trecuseră în mîinile Romeilor; discordia

și trădarea membrilor casei Șismanizilor grăbiseră căderea împărăției, ear căderea aceasta cănta se înlesnească, ba să împlinescă definitiv contopirea Bulgarilor cu Slavii și slavizarea celor dintăiu. Dar pe cât de greu a fost pentru Romeii de a aduce căderea acelei împărății, care le fusese atît de fatală adese ori, tot atît de greu era de a umple golul, pe care li produsese căderea dinastiei indigene și peira politică a poporului. Deja în interesul lor propriu, Bulgarii fuseseră păzitori ai Dunării; cele mai scumpe smintiri istorice ale lor erau relative la respingerea Rușilor lui Svatoslav, a cărui incursiune, la e. 963, adusesse cu sine căderea imperiului bulgar dela Preslav și încorporarea lui cu imperiul romaic sub Ioan Zimisches, la 971. Abia atunci după căderea imperiului dela răsărit urmă cearta pentru moștenirea între cei patru fit ai lui Șisman, carele, la 963 se lăpădase de imperiul de căpetenie și de Țarul acestuia Petru, și întemeiasse imperiul dela Prespa (Ochrida, Kastoria). Desbinarea între cele două imperii, la care poate că o

fi luat parte precumpnirea populațiunii slave de pe lângă Ochrida, au înlesnit victoria Romeilor. Lupta de esterminare de sub Basilius, care a fînt patruleci de ani, — stricase cumplit nu numai celor învinși; ci și învingătorul suferi pierderi nemăsurate. Când Bulgaria era cucerită deja peri o oaste grecească, la 1040, în lupta cu Stetan Vojslav, Domn în Zeta și Travunia; alte pierderi le aduse ridicarea bulgară de sub Petru Deljan, pretins fiu al Țarului Gavril, până ce și acesta perî prin alt Șismanid, Aluisian, fiul Țarului Vladislav. Dar, după acestea se mai nimici o mare oaste romaică în strimtoriile de lângă lacul Scutari. Aceste stări înfricoșate grăbiră invasia Polovților (Pecenegilor) în Tracia veche și în Macedonia. Ceea ce crutase răsboiul bulgar, perî acum (1048—1051) și când Pecenegii, după ce sfărămară de trei ori despărțemintele de armată romaeică, trecură îndevēt peste Dunăre, veniră apoi, dela 1064 începînd, crunții Cumani, se uniră cu Pecenegii și prădară, uciseră și părădură țările dunărene până adînc în suta a douăsprezecea. Când

la 1122, a succes a'i bate bine pe Pecenegi, vin Cumani în locul lor; țeară și locuitori cad în starea unei nemărginite barbarii; Tracia aparține unor păstori, unor nomadi români.

Se năcuse o anarhie generală. Basilius lăsa să subsiste cele treizeci de episcopii bulgare și instalase în Ochrida un arhiepiscop grecesc, atărăntor de patriarhul dela Constantinopol; poate spera să poată exercita prin episcopi o influință asupra locuitorilor din țeara supusă. Dar domnia militarisată de sub strategii și apăsarea fiscală a Romeilor, înstrăinând provinciile de imperiu, îngreuiuau stăpînirea recăștigată: clerul grecesc nu se putea împretini cu poporul bulgar, cu acești barbari „murdari și puturoși”. Theophylaktos, arhiepiscop din Ochrida, scrie că acest popor „nu e bogat decît în rēutate, ca e decăduț la estemitate, că se îmbracă în piei puturoase și face cu neputință petrecurea Grecilor acolo.” Apoi se mai întămplă că „Sērbii, cari se numesc și Croați”, făcură us în folosul lor de catastrofa bulgarilor, cercară a'și supune împărăția dela Ochrida, aseră

dintău ale anului viitor se va desbata în dieta.

„Post“ din Berlin, care nu de mult s'a ocupat cu caracterul amenințator al cavaleriei rusești, polemizează cu șovinismul militar rusești, cari trăiesc, se vede și după moartea lui Scobeleff și cari agităază pentru o campanie lotrească contra Germaniei. „Post“ spune, că un general rusesc ar fi dispus, nu de mult, că Rusia n'are lipsă de bani, vrând să poarte războiul cu Germania. Declarându-se războiul, 50,000 de dragoni și 50,000 de cazaci sunt de ajuns, ca să stărească contribuția de război de pe Germani înainte de a se pute mobiliza. „Post“ se mângăie, că astfel de fenomene sunt potrivite a împresciora ori ce temere, fiindcă dovedesc că de mare decadență în armata rusească în privința disciplinei. „D. Ztg.“ adaugă, că e lucru cunoscut, că un organ amic al guvernului (german) vorbesc de lucruri, cari se petrec în Rusia, s'ar pute răzbi, într'un ton, în care dușmănia este dată pe față.

Ca adaus la cele de mai sus trebuie să amintim, că în „Grenzboten“ din Lipsia, organ care stă la dispozițiunea lui Bismarck, s'a accentuat în zilele aceste, existența unei alianțe, bazeate pe documente scrise, între Germania și Austro-Ungaria. „P. LL.“ a cercat să desmintă încetiva afirmațiunea din „Grenzboten“. „Polit. Corr.“ însă vine și o afirmă din nou, dîcînd că discușiunea alianței s'a înscenat ca privire la călătoria lui Giers, pentru ca să înțeleagă acesta că e de tare alianța între cele două împărății și că a treia numai începe intrînsa.

Călătoria dlui de Giers.

„Leipzig Grenzboten“, organ oficial al cancelarului german, se ocupă în ultimul său număr într'un chip amănunțit despre călătoria d-lui de Giers la Varzin, pe care o consideră ca evenimentul politic al săptămănei trecute.

Mai întăi foia oficială săptămănală recapitulă versiunile publicate prin deosebitele ziare din străinătate asupra scopurilor și platurilor urmărite de visita ministrului rus de esterne la principele de Bismarck, și apoi esprimă convingerea că Rusia, prin călătoria d-lui de Giers, a voit în prima linie să facă o manifestație amicală și un fel de suplimenț la întrederea împărăților la Danzig. Rusia a voit nu numai ca să-și întărească bunele ei relațiuni cu Germania ci și să le espună în public. Dacă prin visita d-lui de Giers s'a urmărit

o apropiare de Germania, apoi aceasta nu s'ar realiza de cât numai, când Rusia va renunța la politica sa din acest din urmă an. Visita dlui de Giers la Viena sperăm că va înlătura și încordarea ce există oare-cum între Rusia și Austria.

Ni se pare de prisos de a mai aminti — astfel își termină „Grenzboten“ aprecierile sale — că bunăvoința Rusiei nu poate să aibă nici o influință asupra relațiilor dintre Germania și Austria. Alianța ce există între amândoi împărății din Europa centrală — despre care ne credem datori a spune acum, că e făcută după toate regulile și formele și că e înscrisă într'un document — întemeindu-se pe trebuințele reciproce și întărită pe interesele ambelor puteri, este baza fundamentală permanentă a relațiilor din centrul Europei, pe care curinții evenimentelor zilnice nu o vor pute schimba într'un nimic.

La acestea rënduri „Neue freie Presse“ adaugă următoarele:

Ultimul număr al ziarului „Grenzboten“ a făcut astăzi într'un mod oficial ceea ce nu s'a știut încă până acum; el a afirmat în chipul cel mai formal și fără cea mai mică rezervă, că există un arangiamenț înscris, care regulează alianța dintre Austria și Germania.

De altă parte, „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ se ocupă cu cele dișe de presa polonă asupra întălnirii dlui de Giers cu principele de Bismarck, și observă că visita bărbatului rus de stat pare a nu fi tocmai plăcută foilor polone. Aceste dișe se acceptau neapărat la complicațiuni și la intențiuni agresive din partea Rusiei, și „Gazeta Narodowa“ a enumerat deja unele simptome, care o pleumpeu de o bucurie sigură, adecă construirea unui drum de fer dela Jabinek la Pinsk, concentrările de trupe la drumul de fer Varșovia-Viena, grămădirile de cavalerie, întărririle dela Varșovia, Kowno și Kiev — măsuri care, după părerea ziăru-lui polon, au trebuit să deștepte speranța că Rusia se sfîi în ajunul unui război cu unul din vecinii săi. După aceasta, „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ adaugă următoarele:

„Gazeta Narodowa“ nu se prea pricepe cum să pună întălnirea dintre principele de Bismarck și d. de Giers în acord cu acele pregătiri războinice, dar în cele din urmă tot recunoașce că prin aceea călătoria a bărbatului rus de stat s'a avut în vedere menținerea pentru moment a păcii. Aceste declarațiuni ale foilor polone nu sînt tocmai fără interes, căci ele ne

arată cu ce speranțe se nutreșce partida insurrecțională polonă și organele ei. Toată lumea doreshce pacea, căci toată lumea are trebuință de pace — numai Polonii doresh un război și încă astfel, ceea ce este și mai caracteristic — ca el să se încingă tocmai în provinciile polone. „Rom.“

„Agonia Ungariei“.

Dăm articolul ce urmează după „Binele public“, care cu toate că are unele pasaje de tot pipărate și papricate, pe care noi nu le putem și nu vom a le subscrie, conține și adevăruri netăgăduite, din care domnii scriitorii ai Maghiarilor, pentru sine și pentru publicul dumnealor, ar pute lua serioasă învățătură.

Estă ce dișe articolul din „Binele public“:

„Poporul eroilor de gură, care până ieri alalta-ori nu voiau, nici mai mult nici mai puțin, de cât ca tot universul să fie unguresc, ađi își face testamentul, își simte peira, e în agonia mortii. „Egyetértés“ dela 2 Decembrie, într'o lungă dare de seamă ascurve unele nouă opere istorice, începe întău a suspină, apoi a sughița, în urmă îl înecă plănsul, și plănge curgându-i lacrimile geroase că zilele Ungariei sînt numărăte. Ce rușine! Un popor, care a întrecut în eroism până și pe Don Quixot, care s'a bătat cu toate morile de vînt, un popor ca cel unguresc se peară! Mai curînd am fi cređut că pere toată lumea, afară de Unguri.

E interesantă darea de seamă a lui „Egyetértés“ relativă la opera istorică intitulată „Frații noștri din Orient“, de Laszlo Mihaly. Ce are a face istorici ca Rotteck, Michelet, Duruy, Mommsen etc., pe lângă cei unguresci? Acestora nu le-ar fi trăsmit nici odată prin cap că locuitorii din ținuturile Siretelui, Sucevei, Bistriței, partea cea mai mare din Bucovina și Moldova sînt Unguri românisați. Așa istorie nu se poate învăța în ori-ce țeară, numai în Ungaria; trebuie să fi scăpat cine-va de curînd din cămașa de forță ca Laszlo Mihaly și cei dela „Egyetértés“, ca să susțină că Moldovenii și Bucovenienii sînt Unguri românisați.

Să vedem ce dișe autorul noiei opere și istoricii dela gazeta ungurescă Dic că vechiul popor unguresc din numelele ținuturi, cari n'a fost nici odată cucerit de alții, ađi nu se mai vede pe acolo de cât sporadic; că fisionomia fa-cuitorilor din acele părți, obiceiurile, datinile, îmbrăcămintea, numele de familii chiar amintesc originea ungurescă a lor, și că numai mai tîrziu și-au însușit esteriorul și limba romănească și încă cu sila.

Estă logică ungurescă, estă critică istorică ungurescă. Vechiul popor unguresc n'a fost nici odată cucerit de alții și cu toate acestea a fost supus unui proces de romanisare cu puterea! Cum, păcătoșii de Români au îndrăsnit ei a romanisa un popor valoros ca cel unguresc, necucerit de nimeni încă? Ba încă regimul și biserică l'a desbrăcat de naționalitate prin mijloacele cele mai de necredut, au isgonit de prin state și biserici pe popu și cantăreții unguresci! Și ca să steargă ori ce aducere aminte de originea ungurescă, Români le-au impus Ungurilor a și schimba numele de familie, traducînd numele de botz al părinților în romănesc, impunînd ori cărui ar fi pronunțat un cuvînt unguresc să plătască un kuzos 1) și chiar și acum.

Ori ce am fi putut crede posibil în lumea aceasta, numai existența unui întreg popor de nebuni, nu. Dar vedurăm și astă minune. Măne poimăne vom ceti prin dișele unguresci că toate popoarele din Europa sînt Unguri, nemții, franțuții, rușii, grecii etc., că până și cei ce merg în fruntea turmelor de oi sînt Unguri, ceea ce nu ne-ar supăra de loc, dacă s'ar mărgini a susține numai aceasta; astfel de ființe le lășăm pe seamă-le să le maghiarizeze.

Întelegem să fi susținut pamfletarii dela „Egyetértés“, cu autorul operei, că în vagabondarea lor prin părțile aceste, s'au oprit pe ici pe colea câte o slugăluță ungurescă și că trîind între Români a primit datinile, obiceiurile, limba acestora etc. Aceasta se mai potrivea. Dar a falsifica faptele istorice, e dovadă de cea mai mare sărăcie spirituală și prin urmare un popor, care susține așa ceva merită a fi dat la doică, dacă nu adăpostit în unele institute.

Dar să cetim mai departe în gazeta ungurescă.

Cînd — sînt căți va amii — regele Carol, pe atunci principe, a vizitat împreună cu un ministru Forrofalova, (Isvoron?) s'a convins că nu mai se-care stă din ținuturile amintite are nume unguresc, și cînd popa din numitul stă a cerut ajutor dela principe pentru bisericile unguresci, ministrul carl' înșofia a diș că e sat romănesc, și că să pedepsească pe locuitorii de acolo, pentru ca susțin a fi unguri, a trimis armată sub pretext că sînt arme ascunse.

Aci trebuie să lășăm gluma la o parte și să ne înțelegem. De sigur că acum căți-va amii a fost tocmai în timpul războiului romăno-turc. Autorul operei și aiurătorii dela „Egyetértés“ știu foarte bine — ba poate au

1) Cam 45 de bani

bisericile, pustiă totul cu foc și sabie, încat, la 1073, arhiepiscopul scria că nici un diacon, nici un preot numai e în vestita odinioară biserică a Bulgarilor. Aceasta disoluțiune se manifesta în toate privirile. Theophylakt menționează de un apostat 1) care neliniștea Mocoli, o parte a Ochrida. Un Bogomil trecu și fi fost, fără îndoială. Numai puțin Dobromiro, care adună la 1078 în Mesembria o gloată puternică de oaste. Un altul se manțină la Beljatovo, se căsătorii cu ficia unui cuman și părădina după plac în Tracia. Nu e nevoșosimil că agresiunea armată a Bogomililor au înlesnit alipirea Croaților la Roma, precum pe de altă parte papa Grigorie VII, acordînd coroana regală lui Zvonimir, s'a îndemnat la o cerere analogă și principele sârbesc Michael, un fiu al aceluși Stefan Vojslav, care s'a manținut în contra Romaeilor și care la 1053 au obținut titlul de

Protospatharios. Michael apare în adevăr în scrisoarea Papei ca rege slav, rex Slavorum, dar e recunoscut mai mult ca rege de fapt, decăt legitim. El avea neînțelgerii cu arhiepiscopul din Spalato, în contra căruia favoriza pe episcopul din Ragusa. Acest din urmă avea fără îndoială să primească palliul, pe care Michael îl solicita pentru un arhiepiscop, ear' el însuși pretindea pentru sine în dar un steag ca acela, ce i se dăduse din partea Papei noului rege al Croației. Dar lucrurile începură curînd să se clatine, căci Robert Guiscard, Duce vasal al Papei, încurse în imperiul romaeic, regatul Croației, se uni cu coroana Ungariei, sub Manoil Comnenul (1143—1181) stăpînătoria romaeică se respândi învingătoare până la adriatică, Ungaria oare a se fi anexat pentru un timp oare-care la împărăția romaeică, ba chiar regele de „Szechis“. 2) Vladislav din Boemia deveni vasal al imperatului romaeic, carele credea a pute realiza unirea celor două împărății, același german cu cel romaeic folo-

sindu-se de cearta papei Alecsandru cu Frederic I.

Aci apare de odată în fruntea unor evenimente nouă o naționalitate care până atunci pare a nu fi avut o altă menire decăt aceea de a fi călătată de-a călare pe Slavi, Bulgari, Romaci, Pecenegi, Cumani.

Lumea slavilor de sud nu 'și mai avea pe atunci centrul lângă Dunăre, ci la Ochrida și în Dioclea sârbescă, pentru care s'a întemeiat arhiepiscopia din Antivari, care deveni chiar scaunul primatului sârbesc. Episcopii latine, cari dispărură mai în urmă 3) corespundeau cu populațiunea latină (română) a ținutului. Înăuntrul țării însă urmașii provincialilor români se prezintă sub formă de Vlachi, așezați în mijlocul Bulgarilor, încăt orașele Ochrida, Prespal, Perlepe, Belgrad în Macedonia superioară se prezintă ca orașe vlacho-bulgare. 4) Încă în

suta a patrusprezece locuiau în Cattaro, Antivari, Doleigno, Svac, Sutari, Drivasto, Latini, în suta a douăsprezece locuitorii din lăuntrul Dalmației vorbeau în adevăr slavonesc după Guilelm de Tyrus (1188), însă nu locuitorii din orașele de pe țărmuri. Existau Vlachi înainte de toate în Thessalia, care se numea Marea Vlachie *μεγάλη Βλαχία*; 5) o mică Vlachie era de cealaltă latură a Pindului, o Vlachie-Neagră în Moldova 6) apoi erau Vlachi în Rhodope, în Dobrogea, lângă Anchialis și Bizye 7), Ansbert, împăratul Frederic I. cunoașoance în apropiere de Thessalonica o țeară roditoare, pe care o numesce Flachiam 8). Mai mult. El, care numesce pe mările Nemanja Mare Duce

5) Hopf p. 328—335.

6) l. c. pag. 61.

7) Jirecek p. 218. Serbii numeau despotul Epirului Țeara Vlachioilor, Rösler, Locușele Romănilor în evul mediu p. 150 et sq.

8) Nicotias dice în mod expres că Vlachi trecură peste Istru și se alară cu învecinații Skyji. *Τὸν Ἰστρον διαπλατῆρα τοῖς ἐκ γειτόνων Σκιδραῖς προήσαν* p. 157.

1) a servo et apostata. Ep. LXIV. Trăducerea latină a scrierilor lui Theophylakt la Baronius după un Codex vaticanic nu coincide însă în total cu scrierile publicate în ediție separată.

2) Cum scrio Kyzamos.

3) Episcopatus Swarinensis, Polatinensis, Arvatinensis, Svacinensis, Dulcinensis, Sarcanensis, Theiner, Vet—monum. I. și XIV.

4) Hopf. Gricchenland p. 333.

foști chiar instigatori — că salbăția ungurească era să se arete arama în acel timp, că descendenții lui Atila despre Mollova și procuraseră pe sub ascuns arme și fesuri turcești și se pregătuse să dea năvală, ca tâlharii în Moldova, creștând că au de a face cu eroii lui Don Quixot. Probă despre aceasta s'ar arăta multe ce s'au făcut de către guvern unguresc și trupa imperială din Odorhei, care primise ordin a fi cu ochii deschizi; apoi fesurile confiscate și vândute la licitație chiar de autorități. Negreșit că guvernul român nu putea sta cu mâinile în sîn, ci a trebuit să ia măsurile ce se iau cu ori ce bande de tâlhari, și fie siguri cei dela „Egyetértés” că toți câți ar fi trecut s'ar fi românizat pentru vecie.

Astfel stă lucrul, și mueraticii patrioți unguresci s'ar interesa mai bine de nenorocita de Ungaria, decât s'ar mai perde timpul înșirând la minciuni.

Relativ la statele unguresci din Moldova vom răspunde Ungurilor, că în partea vestică a Moldovei sînt Unguri; aceștia au fugit de sărăcie și suferințe trecând între Români, unde fie care se bucură de o viață mai dulce și mai painică. Că acești noi coloni, veniți în țările române, sînt silii și se romanizează, nu de guvern și autorități ci de nevoie, să nu moară de foame și să nu fie silii a se refătoare între frații lor mameluci, de care au fugit. Cât pentru noi Români am dori să n'aveam în mijlocul nostru astfel de ciuruc.

Ce ar face Români — continuă Egyetértés — ai căror deputați s'adună în Sibiu și se plâng înaintea Europei, dacă și la noi în scoală și în biserică ar fi oprită întrebuințarea limbii românești? Dacă nu s'ar primi la tribunale nici o petiție românească.

Aici ungurii și-au dat în petiție ca țiganu. Ce sînt comitetele de maghiarizare, d-lor Unguri, și încă comitetele sprijinite de guvern? Oare nu țințese a ucide limba română? Ce sînt aceste ordine ale guvernului, care opresc întrebuințarea în scoalele românești a ori cărei cărți, care ar cuprinde ceva din istoria Românilor? Ce însemnează maghiarizarea numelor nou-născuților? Nu v'ar rușinați a v'ă acoperi fațetele de mameluci cu minciuni? În țeara românească pot slugile unguresci și

al Serbiei și Rasciei (Crassiae), el, care distinge foarte bine Bulgari, Sërbi și Vlachi, numese de-a dreptul *Blachi* pe întemeietorii imperiului al doilea bulgar, care apare sub numele domniei Asanizilor; Petru, care se chiamă și Kalopetru, e domn al Vlachelor (dominus blachorum). Putera lor, care se întesea pe unirea Vlachelor cu Cumanii, era la 1190 atât de mare, în-cât putură face împăratului Frederic I. propunerile cele mai mari în lupta în contra Romacilor; o oaste s'erbească avea să se unească cu el și să ajute a cuceri Constantinopolul, iar Petru, care-și așezase deja pe frunte cercul de aur, după ce câștigase pentru el pe Bulgari, avea să devie prin împăratul german (allemanic) stăpîntor al Constantinopolului. Rösler în „Romänische Studien” are pe deplin cuvînt, când atribute o enormă consecvență hotărârii, pe care ar fi luat-o împăratul, căci poporul românească cere umplea pe atunce partea dinlăuntru a tuturor provinciilor Traciei, Macedoniei, Thesaliei Moesiei, întrecua în număr și putere fizică pe poporul grecesc. Dar, trebuia să adauge, el nu era organizat, i lipseau înainte de toate centrele orășenești, nu era unit nici politicesc, nici bisericesc, nici teritorial, ere pretutindenea și micării și căștiga un simbur consistent totuși numai prin Bulgarii, trăitori în orașe.

(Va urma.)

toți rătăciții, care vin de pe acolo să și folosească limba până li se va strimba gura; niminea nu li împedica. Și apoi nu cumva că Românii de sub coroana ungurească v'au găsit acolo? Ați uitat că la venirea voastră din sălbăticiile Asiei ați dat pețt cu principii români din Transilvania, Marmureș, Banat și Crișană? Au dreptate deputații români să se plângă înaintea Europei, pentru că ați usurpat drepturile unui popor stăpîn pe pământul, peste care ați v'ăți întins ca o lepră. Ați pornit o goană demnă de niște bărbari în contra a tot ce este românească. Amenințați scoalele și bisericile cu închidere, ați echis limba română de pe la autorități, așa că ați e dat în brânci pe ușa afară ori care nenorocit de Român ar îndrăzni să presinte o petiție scrisă în limba română. În ori ce adunare cât de nevinovată a Românilor, poliția e nelipsită, căci păcatele ce comiteți v'ă mușcă de inimă și nu v'ă deteți în fanatismul cel orb de cîte comploturi, spioni etc.

Să cinstim dreptul de a se administra de sine fie care națiune, dizeți domnilor dela „Egyetértés.” Ați ajuns în fine să v'ă plîmțiți cu propriile voastre fapte. Dați alțora povețe, pe care nu le urmați. Pentru ce nu cinstiți dreptul Românilor de a se administra de sine? Au doară atâtea milioane de Români de sub coroana ungurească nu sînt vrednici a se administra de sine, și pretindeți ca slugărima ungurească din România — căci alții Unguri nu sînt — să abă gvern, administrație proprie etc? Chemăți în patrie, cum dizeți, aveți pusta Ungariei, impopulați-o, scăpați v'ă sama acelei țări. Dar mult ne temem că v'ă vor da cu tifa, preferind a se romaniza de bună voie ceia-ce am preferi să nu fie, căci nu ne face nici o onoare.

Atât de slabi ați ajuns, Don Quixotilor, în cât să considerați slugărima din România, ca ultima speranță a Ungariei? Unde renău îngămăfările că ne aruncați în Dunăre? Sërmanii Unguri! V'ă vedeți peira ce v'ăți pregătit o prin barbarele voastre fapte. V'ă plângeți că sunteți *isolați între poapoarte lumii, că n'aveți rudeni de cât pe Turci, că aveți numai frați în Orient, adică slugărima de aici și că nu trebuie să se peară în țări străine.*

Bieții patrioți Unguri își trag clopotele a moarte, plâng cu șiroace de lacrimi că ultima lor speranță, frașilor din Orient, slugărima din România se perde. Serman popor, te compătimit, pentru că ți recunoci că fațete tale barbare au scărbit pe toate popoarele Europei, care te au părăsit cu toate că ai trimis colportori prin toate statele să te înalțe, — recunoci că n'ai de cât rudeni, adică pe Turci, cari mâine poimâne vor trece în vechia patrie; deci pregătete-te să i nosesci; nici tu pentru Europa, nici Europa pentru tine.

Varietăți.

* Îndreptare În Nrul 137 al „Telegrafului Român” în traducerea articolului intitulat „Între Marmăția și Sibiu” s'au străcurat unele erori. Aceste erori sînt: în rëndul 8 dela început „dar” în loc de „doar”; în rëndul al 9-a dela început; „Nu vom” în loc de „nu v'ed” nici pe mulții funcționari; în rëndul al cincilea de jos în sus, „să nu ne mărșim” în loc de „să nu ne amăgim” din alinea a doua de pe fața a doua.

* (Avansament nou) în armata permanentă pune în perspectivă „Armeebblatt”. Avansamentul s'în legătură cu reorganizarea armatei.

* (În mormântarea) repositului Aug. Horsia a avut loc numai Joi dimineața la 10 oare în cimiterul bi-

sericei gr. catolice din suburbiul de jos. Prohodul s'a celebrat în biserică gr. cat. la care au fost de față un număr frumos din intelligenza română de aici. Di protopr. Rusu, pontificanțele ceremoniei religioase, a rostit un discurs f'nebral în biserică, eară la mormânt a rostit alt discurs dl. G. Baritiu.

* (Postal.) Direcțiunea reg. a postelor din Sibiu publică: De oare ce comunicațiunea de transporturi de pachete din toate părțile transilvane nu se mai poate învinge cu trenurile de persoane Nr. 203 și 204, dela 5 Decembrie n. începînd se vor folosi pentru acest fel de transport și trenurile de poveri Nr. 268/288 și 281/261 care comunică pe linia Brașov-Cluj, apoi în legătură cu aceste trenurile Nr. 1063—1064 pe linia Cucerdea — M. Oșorhei, mai departe trenurile Nr. 1083—1084 pe linia Sibiu — Coppamica.

Aceasta se publică cu adausul, că dela ziua amintită cu trenurile de persoane se vor transporta numai epistole, bani și trâmteri esprese. Pachete mari se transportă numai cu trenurile susdicate.

* (Comitetul societății academice) „România Jună” are onoare a aduce la cunoștință Onoratul Public român că în curînd va apărea Almanahul său care pe lângă mai multe scrieri ale celor mai iluștri români va conține și o Alegorie de Augusta noastră scriitoare „Carmen Sylva”. Apelăm la marimimosul sprigin al Publicului român, căci veniți curat al acestei publicitații este merit pentru „România Jună”.

În curînd vom avea onoare a trimite Listele de abonament.

Viena, în 6 Decembrie 1882.

Pentru comitet:

Popasu.

I. T. Mera,

secretar.

* (Frații Siamezi din Marmăția). Inteligentul cetitor va pricepe, că vom să vorbim despre „Măriele lor patriotice” Mihálka a Lazci și Vincz Gyula. Pe mulți poate li va interesa a sci, că vestitul Mihálka n'a absolut decât numai patru clase gimnasiale după sistema veche, și că nici nu știe scrie și cete și vorbesce foarte rău românească. Vincz Gyula posedo o calificațiune mai superioară el a absolut toate opt clase gimnasiale în Beiuș. Pe la 1860 s'a plimbat prin stradele Beiușului în costum national românesc; erau trei îmbrăcați asemenea și s'au făcut vizitele pe la casele românești.

Mihálka nu poate ave mândria și ambițiunea națională, dacă nu și-a dat nici măcar atăta osteneală, ca să învețe să scrie și să cetească bine românească. Cât pentru Vincz Gyula se vede, că de odată cu vestimtele și a desbrăcat și mândria națională. Pe cet scim noi edițiunea maghiară a memorandumului român nu era încă gata pre când s'a ținut „epoca conferința patriotică” din Sigetul Marmăției. Constatăm prin urmare că „mult meritul vice-comite Mihálka a când a ținut vorbirea fulminantă, prin care a condamnat memorandumul român nici nu putea să știe ce conține acest memorandum, de oare ce n'a fost în stare să cetească și se priceapă edițiunea română a lui. Și totuși nu se rușinează cavalerii dela „Pesti Napló” de a lauda fața fraților Siamezi cu suflet solgăbiresc: Michalka Lazci și Vincz Gyula. „Gaz. Tr.”

* (Deputațiune) de Maghiari-Ciangăi a sosit în zilele aceste la Szegeidin. pentru ca să se înfelegă cu comisarul guvernului asupra modalității colonizării Ciangăilor în Ungaria. Deputațiunea s'a dus apoi la Budapesta, unde a fost primită în audiența de Maj. Sa și de ministrii.

* Louis Blanc cunoscutul socialist politic francez, a murit în 6 Decembre n. la Connes.

* (Foc.) Dela Rêhëu ni se scrie: În noaptea din 17—18 l. c. la 10 oare s'au alarmat locuitorii de aicea prin strigarea infroscată „foc” și deșteptându-se oamenii din somnul prim, cu spaimă mare vedea că comuna întreagă era așa de iluminată ca într-o zi de vară frumoasă; — focul ardea tocmai în mijlocul comunei în edificiile parochului Ioan Goța. — De vre-o doi ani și-a clădir par. Goța o șură frumoasă cu grajduri și ferdelă, toate din material solid acoperindu-le cu țigle — era edificiul economic dintre cele mai frumoase din comuna întreagă, — mai frumos lo sta chiar acum înaintea focului că era pline de nutref și (de otavă); — din sus de șură spre apus mai avea par. Goța și vre-o două grămești mari de paie, — foi de cucuruz etc. — dară elementul neșafos într-o oară a prefăcut toate acestea în cenușă, nici o țigle n'au scăpat întreaga. — Părintele Goța, — ce e drept, ca un om inteligent — au asigurat edificiile sale la Institutul „Transilvania” însă numai cu o sumă bagatelă, ca să nu plătească premiu mare, și numai că știindu-se asigurat, contra focului, era mai linisct, nu putea cugeta înse, că și șura sa cea frumoasă bine acoperită și înfundată poate să fie vredată prada focului, — și iată s'a întemplat chiar la densul, — focul s'a aprins dinlăuntru, din care cauză nu s'a poate ști. —

Acuma a rămas cu vitele sale sub cerul liber, fără o mână de nutref, în timp de iarnă, — avisat singur numai la ajutorul altora — din partea Institutului „Transilvania” nu s'a făcut până astăzi nici liquitațiune, — deși îndată s'a încunoscințat prin agetul local — și așa până la despăgubirea mai are încă a aștepta. — După estimățiunea oficioasă a suferi o pagubă de 800 fl. șura au fost asigurate numai cu 320 fl. și din acestea va mai avé și alte subtrageri. —

Sub astfel de împregurări triste, — mi iau voie în numele nenorocitului paroch Ioan Goța, a apela la humanitatea poporului binefacător — la stămăți și confrăți adică la domni parochi gr. or. din Transilvania în special la cei cu stare materială mai bună — a colecta și a contribui singuri spre alinarea soartei nenorocitului paroch Ioan Goța, — din apropiere, cel mai patriot ajutor ar fi nutref pentru vite și lemne de clădit. —

Colectele incurse se se adreseza la subsemnatul. care preăndule respectivului paroch se vor cuita cu mulțămă în Jurnalele publice. —

Ioan Onescu m. p.

not. cercual.

* (Ape mari) se signalizează și dela Panciova.

Și din afară de monarchie se telegrafează că Rinul, Necarul, Mainul, și Mosela amenință de nou cu esundări.

* (Timpul). Earna, despre care făcuserăm amintire în Nr. 137 a dispărut. Sîntem eară în timp primăveratec. Ați noapte a plouat. Ați se vede că vom ave arăși di soare.

PATREA ȘTIINȚIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Bibliografie.

Gramatica română tractată din bucăți de cetera de Vasile Măndreanu.

Partea I. Lugos, 1882. 160 pagini în 8°. (Incheoarc.)

Închipuindu-ne cartea de față în mâna înfățătorului, autorul nu cere dela dînsul, decât să se pregătească

pentru prelegerile sale. Pentru împărțirea materiei servese planul de lecțiuni ce se află la începutul cărții și care, preschimbând lecțiunile nouă cu recapitulări, repetițiuni și teme grisece de întipărire și exercitare cuvenită. Ar fi fost de dorit, ca luna lui Iunie dela sfârșitul anului al treilea să fie servit numai pentru repetițiunea generală a materiei de peste an în loc de a grămădi repetițiunea materiei întregi pe cele trei luni din urmă ale anului al 4-lea.

Pentru orientarea scolarului, întipărirea și exercitarea celor învățate autorul a tipărit și un extras mai scurt, tot cu acel titlu, dară merit a ajunge în mâna scolarului din anul al 3-lea și al 4-lea de școală. Acest extras conține bucățile de cetire, aflate în gramatică, precum și pe scurt toate rezultatele dobândite pe calea inducției. În el află copilul toate definițiile, temele, formele și regulile gramaticale, învățate în școală sub conducerea învățătorului și poate servi ca îndreptar și ajutor la repetițiuni și ocupațiuni în școală și acasă.

Revenim asupra unor observări din Nr. 8 a. c. al „Școlii practice” din Nășud, privitor la gramatica dlui Măndreanu.

În sistemul ori-cărei științe deosebim trei lucruri: Principiile, metodele și problema. În sistemul elementar (aplicat la gramatică) formele limbii sunt principiile, dela care măneacă; inducțiunea este metoda și regulile ortografice ori gramaticale constituite problema, care trebuie să o resolvăm. Pentru ca regulile abstrase să aibă valoare generală, inducțiunea nu deducțiunea cum se dice în „Școala practică”, căci regulile generale (nu se „deduc” nici când) trebuie să porceadă dela forme de limbă analoge și cât se poate de multe. Bine dice observarea din „Școala practică” că bucățile de cetire pre lângă claritatea formei, de care nu se pot dispensa, nu pot satisface tot odată și exigențelor unei inducțiuni temeinice. Aceasta a recunoscut-o și autorul, căci la predare în mai multe cazuri porcede dela diceri independente de bucățile de cetire. Inducțiunea se va întemeia mai bine dacă va porcede dela diceri alese anume spre scopul acesta, arse bucățile de cetire să contribuie cu exemplele la exercitarea celor învățate. Estă un punct, în care ne unim cu „Școala practică” și asupra căruia atragem atențiunea dlui Măndreanu cu ocaziunea unei ediții nouă.

Autorul nu începe cu diceră, după cum ar dori „Școala practică”, ci cu Substantivul. În aceasta privință îi dăm dreptate. Noțiunile gramaticale, cari formează problema gramatică sunt între sine coordinate sau subordonate una alteia. Metoda elementară cere, ca să se abstragem pe rând după gradul lor de generalitate începând cu cele mai speciale și sfârșind cu cele mai generale. Acest precept metodic are să se observe nu numai la o lecțiune în parte, ci întreaga materie trebuie rânduită așa, ca fie-care abstracțiunea următoare să ducă elevul gradatim la rezultate tot mai generale. Cartea dlui Măndreanu începe cu noțiunea substantivului și sfârșește cu definițiunea gramatică. Ea începe cu noțiunea cea mai specială și sfârșește cu cea mai generală. A începe cu diceră înseamnă a abstrage mai întâi noțiunile despre subiect, predicat etc. și mai târziu a forma noțiunile despre substantiv, adiectiv etc. Subiectul este însă o noțiune supraordinată substantivului adevădat mai generală decât substantiv, pronume, numeral etc. prin urmare subiectul nu se poate abstrage înaintea

substantivului. Tot așa și cu predicatul atributul și complementul. Din acestea se vede, că diceră ca atare nu poate forma problema îndată la început. Ori cine înțelege, că a începe cu o noțiune mai generală, a veni apoi cu una mai specială, după aceea poate ear’ cu una mai generală și a. m. d. nu înseamnă a clădi un sistem de cunoștințe bine organizate. Materia trebuie aranjată așa ca noțiunile premergătoare să poată servi de principii pentru inducțiunea noțiunilor următoare. O carte elementară trebuie să aibă în vedere acest postulat, dacă e ca să i se atribute valoare metodică.

Se va mira toată lumea, că dăm autorului dreptate, de vreme ce și Dsa tractând despre substantiv, începe cu diceră „Cănele lacom latră” (A se vedea pag. 5 (În diceră aceasta vorba „cănele” reprezintă principiul, eară noțiunea substantivului constituie problema inducțiunii. Diceră în locul acesta nu este scop, ci mijloc la scop. Ea devine scop abia la pag. 29 „Leul este rege” unde e vorba de diceră ca atare. Copilul fără de a ști ce este o diceră află definițiunea substantivului.

Înțelegem, că diceră are să premergă adverbului. Adverbul, de e și parte a vorbirei ca și substantivul, adiectivul etc., reprezintă o noțiune, care se poate abstrage numai din rolul ce-l are în diceră. Nuanța fină, prin care se deosebește de adiectiv, ivescose numai din determinarea ce o dă predicatului. Aceasta arată și numele lui: adverbum. Abstragerea noțiunii despre substantiv, însă n’are trebuință nici de subiect nici de predicat pentru a fi înțeleasă prin urmare poate și trebuie să se premergă. Cine voește să afle pentru ce trebuie să substantivul să premergă diceră, acela să cerce definițiunea diceră, (A se vedea pag. 30) fără ca să se folosească de definițiunea substantivului.

La statorirea rândului între noțiunile cari nu stau în raport de subordinațiune cari sunt prin urmare mai mult sau mai puțin coordinate, avem să urmăim după principiul didactic dela ușor la greu. Din cauza aceasta nu suntem de părerea autorului, care tractează articolul declinațiunii și pronumele îndată după substantiv și înainte de adiectiv. Deosebirea fină ce există între substantivul articulat și cel nearticulat presupune un grad mai dezvoltat al „simțului limbii”. Copilul poate cunoaște ca un substantiv o articulat aflând adausul ce-l capătă; dară deosebirea va rămănea numai mecanică căci cea înțelesuală nu o simte, fiind prea fină pentru a fi tractată deja în lecțiunea a 5-a. Întrădever, articolul este o nuanță gramaticală atât de fină, încât dintre toate părțile vorbirei numai adverbul îi poate face concurență. Tot din acest motiv am vedea bucuros, atât pronumele cât și declinațiunea, puse după adiectiv.

Privind la detaliile cărții, metoda desamintit, pe lângă puține excepțiuni, îl vedem aplicat cu o perseverență și consecvență laudabilă. Scopul șirurilor de față nu este a însira neajunsurile mărunte, cari, suntem siguri, nu vor scăpa din vederea autorului cu ocaziunea unei alte ediții; am voit însă a ne întreținea asupra metodelui în punctele cele mai capitale și a arăta cărții interesul ce-l datorim și care îl merită.

Alcătuim pe temeiul metodelui elementar bine înțeles și înzestrat cu metodele inlesniri atât pentru învățator, cât și pentru scolar, gramatica dlui Măndreanu presintă o lucrare eminamente practică a cărei valoare nu este a se căuta în minuțiozitatea definițiilor și în adâncimea cercetărilor (de care învățământul primar trebuie

să se feriască), ci în modul simplu de predare și în cuprinderea clară și lămurită a principiilor, dela care măneacă și a scopului spre care năsușește. Îi dorim lăfrea edițiunii și mai perfecțiune și cât se poate de multe.

Stefan Velovan.

Bursa de Viena și Pesta

Din 7 Decemvre n. 1882.

	Viena	B-pesta
Renta de anr ung. de 6%	118.80	118.80
Renta de anr ung. de 4%	85.69	85.69
Renta ung. de hârtie	84.75	84.70
Imprumutul drumurilor de ferung.	134.—	134.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orientat ung.	89.—	89.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	110.—	109.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient ung.	93.75	93.75
Obligațiuni ung. de recumpărarea pământului	98.—	98.25
Obligațiuni ung. cu clasași de sorjire	95.75	95.50
Obligațiuni urbariale emise în Ungaria	97.—	95.—
Obligațiuni urbar. temet. cu clasași de sorjire	94.50	95.50
Obligațiuni urbariale transilvane	98.—	95.50
Obligațiuni urbariale croato-slavo-voiene	99.—	95.50
Obligațiuni ung. de recumpărarea deșeurilor de vin	—	96.50
Sorj unguresci cu promisiune	116.75	115.50
Sorj de regulara Tisei	108.90	109.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	76.55	76.50
Datorie de stat austri. în argint	77.25	77.25
Renta de anr austriacă	94.50	94.25
Sorj de stat dela 1860	129.75	129.30
Acțiuni de bancă austro-ung.	825.—	825.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	281.50	281.50
Acțiuni de credit austriac	290.80	290.30
London pe polița de trei luni	119.—	119.—
Serisirii fonciari ale institutiunii „Albina”	—	100.—
Argint	—	94.25
Galbia	5.64	5.64
Napoleon	9.46	9.47
100 marce nemțesci	68.35	68.40

[308]

1—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de învățator la școala comunală elementară, cu limba învățământului română-maghiară, acela este de a se umple.

Emolumentele acestui post sunt:

1. 300 fl. v. a., — trei sute florini val. aut., salariu anual solvit în rate lunare anticipative.

2. 12—doisprezece metrii cubici de lemne.

3. Cuartir elegant cu grădina de legumi.

Condițiunile sunt:

1. Documentele despre stare și confesiune.

2. Documentele despre studiile absolvite.

3. Atestatul de calificatiune.

4. Documentul despre posesiunea limbii maghiare.

5. Documentul despre aplicatiunea de până aci.

Recursurile construite și timbrate regulat, adreseate cătră înaltul ministeriu reg. ung. de culte și instrucțiune publică, sunt de a se trimite „comitetului administrativ al comitatului Caraș-Severin în Lugoj până în 31 Decemvre a. c. st. nou.

Se notifică însă că învățătorul denumit are să împlinească și datorințele de cantor; precum și împriguierea, că recursurile construite fals nu se vor lua în considerare.

Topletz (lângă Orșova) în 5 Decemvre 1882.

Consiliul școlastic.

Petru Popescu m./p., Ioane Bacilla m./p., jude com. not. consil.

Nr. 147.

[309] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunii parohiale dela Sereca, protopresbiteratul Orăștiei clasa III-a, se escrie a 3-oră concurs cu termen de 30 de zile dela 1-ma publicare în jurnalul „Telegraful Român.”

Emolumentele sunt acestea:

1. din casa alodială anuatim 100 fl. v. a.

2. dela 70 familii câte una ferdelă veche de 21 cupe vechi eucuruz

stărmît, eară dela văduve jumătate și una și de lucru.

3. Lemne de foc din pădurea comunei.

4. Venitul stolaru statorit în sinodul parohial.

Toate acestea aduc un venit anual de 300 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parohie au ași asterne petițiunile lor provăcute cu documentele prescise de statutul organic și regulamentul congresului pentru parohii din 1878 oficiului protopresbiteral gr. or., din Orăștie.

Orăștie în 20 Noemvre 1882.

În conțelegere cu comitetul parohial.

Nicolau Popovici m. p., ppresbiter.

Nr. 97.

[310] 1—3

CONCURS.

Încuviințându-se din partea Venerabilului consistoriu arhiepiscopescan instituirea unui capelan lângă bătrânul paroh și administrator protopresbiteral, Ioan Buzdug în comuna Borgo-Doseni, — pentru ocuparea acestui post se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.”

Venitele împreunate cu acest post sunt:

a) dela 120 familii a 1 fl., 120 fl.

b) din toate venitele stolare 130 fl.

Suma 250 fl. a. v.

Doritorii de a ocupa acest post, au de ași trimite petițiunile lor instruite în sensul statutului organic, și al regulamentului congresual pentru parohii, la subscrisul până la timpul indicat.

Borgo-Doseni în 25 Noemvre 1882.

În conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Buzdug m. p., adm. ppresbiteral.

Nr. 172.

[307] 2—3

CONCURS.

Devenind stațiunea de paroh de clasa a III din Viștea inferioară, protopresbiteratul Avrigului, vacantă, spre întregirea aceleia se escrie prin această concurs până la 25 Decemvre 1882 pe lângă următoarele

Emolumente:

1) Una și de lucru de 180 case, care nefăcându-se se plătesc cu 40 cr.

2. Folsirea cimiteriului bisericii cu pomelul din trînsul.

3. Un agru de 2 ferdele.

4. Celolalte venite ale epitrafirului crescute mai considerabil de cum au fost până acuma, care toate dau un venit în bani de 312 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh vor avea ași asterne suplicile sale, instruite cu documentele recerute de statutul organic, regulamentul pentru parohii până la termenul susindicat subscrisului oficiului protopresbiteral în Avrig.

Avrig 6 Noemvre 1882.

În conțelegere cu comitetul parohial.

Vasilie Macsim m. p., adm. ppresb.

Citațiune edictală.

Elena născută Dragodan, carea de mai mulți ani a părăsit cu necredință pe bărbatul ei legitim, Moise Vrajitoriu, cancelist în pensiune din Caransebeș, și pribegeste prin România, se citează prin această oficiu, ca dela 1-a publicare până în 3 luni de zile să se prezenteze la forul matrimonial de 1-a instanță, adevăd, înaintea șcanului protopresbiteral gr. or. Caransebeș, căci la din contră se va petracta cauza divorțului ei, și fără de dănsa conform § 123 din regulamentul procedurii jud. în cauze matrimoniale.

Caransebeș în 20 August 1882.

Nicolae Andreoviciu m. p., protopresb. ca președ. Șcanu prot gr. or.